

УДК 658.5:659.1

FORMING A BUSINESS STRATEGY BASED ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT POTENTIAL

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ПОТЕНЦІАЛУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Pishenina Tetiana / Пішеніна Т.І.*Doctor of Economic Sciences / Доктор економічних наук**Kyiv Institute of Business and Technology**Київський інститут бізнесу та технологій, Київ, Пров. Зоряний 1/5*

Анотація. Дослідження присвячене особливостям реалізації сталого розвитку економічної системи сучасного підприємства а також ролі управлінського потенціалу. При аналізі соціальної активності персоналу визначені такі показники, як рівень професійної компетенції, рівень освіти та наявність умов розвитку особистості.

У статті встановлено, що інноваційна діяльність підприємства забезпечує здатність підприємства реалізувати творчі можливості особистості, які в умовах постійно мінливих факторів зовнішнього середовища суттєво збільшують ефективність роботи підприємства.

При проведенні аналізу можливостей підприємства переходу до сталого розвитку необхідно використовувати методологічні підходи для оцінки основних процесів на основі типологічного аналізу.

Ключові слова: підприємство, сталий розвиток, інновація, ефективність, соціальний потенціал.

Основний текст.

Сталий розвиток економічної системи, у сучасний період, є пріоритетним. У реалізації сталого розвитку особливого значення набуває роль управлінського потенціалу. Це характеризує ефективність прийняття управлінських рішень, які економічно обґрунтовані за різних видів ризиків та визначення рівнів впливу цих ризиків на кінцевий результат. При прийнятті управлінських рішень в умовах невизначеності, особливе значення має стратегія управління організацією для формування основного потенціалу сталого розвитку, а також економічна готовність керівництва до прийняття ефективних управлінських рішень.

Коли розглядаються ресурсні можливості організації слід зазначити, що результатом оцінки ефективності прийняття управлінських рішень є інфраструктурна складова, тобто, ми розглядаємо основні елементи потенціалу сталого розвитку, що включає різні складові.

Насамперед слід приділити увагу основним характеристикам економічного потенціалу. Це основні джерела ресурсів, а також їх запаси та існуючі механізми

їх використання у реалізації сталого розвитку організації. Особливе значення мають засоби використання основного ресурсного потенціалу в поточний період, в умовах факторів зовнішнього середовища, що постійно змінюються.

Соціальний потенціал – це сукупність елементів, які визначають соціальну активність персоналу для отримання основних результатів суспільної праці. Сюди слід зарахувати соціально-економічні результати, рівень трудового розвитку і навіть рівень розвитку мотивації, що впливає на кінцевий результат. Якщо предметно розглядати конкретні потенційні можливості персоналу, необхідно включати такі показники, як рівень професійної компетенції, рівень освіти та наявність умов розвитку особистості, і навіть враховувати можливості використання професійних результатів за умов їх творчої реалізації. Також належить враховувати забезпечення необхідними умовами відпочинку персоналу, нормального харчування та можливості ефективного лікування.

Одним з елементів потенціалу сталого розвитку є природно-ресурсний фактор, який визначається місцем розташування підприємства, наявністю природних ресурсів та їх стану, а також можливості їх використання. Ефективність роботи залежить від того, на скільки підприємство може забезпечити виробництво необхідних природних ресурсів та їх відновлення, для забезпечення роботи підприємства у стандартних та нестандартних умовах.

Екологічна складова потенціалу сталого розвитку це, по суті, стан природного середовища для забезпечення всіх потреб підприємства.

Інституційна складова потенціалу визначає особливість організаційної структури та можливості її підрозділів для забезпечення необхідних умов активних дій у екстремальних ситуаціях. Аналіз структури управління організацією, вивчення ефективності роботи всіх функціональних підрозділів дозволяє виявити дублювання певних функцій у різних організаційних підрозділах, скоротити певну кількість персоналу, що суттєво впливає на ефективність роботи такої організації.

Інноваційна діяльність підприємства по суті забезпечує здатність підприємства реалізувати творчі можливості особистості, які в умовах постійно

мінливих факторів зовнішнього середовища можуть суттєво збільшувати ефективність роботи підприємства в цілому.

Забезпечення безпеки як окремої характеристики потенціалу сталого розвитку показує різні джерела, які формують виживання та функціонування підприємства в режимі протистояння зовнішнім та внутрішнім загрозам. При постійно мінливих чинниках довкілля, забезпечення безпеки насправді показує наявність джерел захисту.

Коли розглядаються особливості прогнозування перспектив розвитку підприємства, ми формуємо стратегію розвитку та на цій основі забезпечуємо тактичні заходи. Здатність управлінського персоналу проводити прогнозування має значення для оцінки проблемних ситуацій. Результатом взаємодії системи управління та факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища є сталий розвиток підприємства.

При проведенні аналізу можливостей підприємства переходу до сталого розвитку необхідно використовувати методологічні підходи для оцінки основних процесів на основі типологічного аналізу. Відомо, що типологічний аналіз дозволяє розглядати конкретні підприємства з урахуванням певних ознак, і навіть використання алгоритмів типологізації з метою оцінки отриманих результатів. Посилення інтересу до методу типологізації ґрунтується на постійному збільшенні диференціації рівнів соціально-економічного розвитку суспільства. Збільшення різноманітності типологій пов'язано з тим, що практичне застосування існуючих розробок не застосовується в сучасних умовах. Тут особливі зміни вносять керівники підприємств та інвестори.

Встановлення якісних та кількісних взаємозв'язків між постачальниками, споживачами, партнерами, зовнішніми організаціями завжди пов'язане із зміною економічних показників роботи підприємств. Наслідком таких змін є інвестиційна активність підприємства та його економічний потенціал.

Необхідно враховувати, що в сучасних умовах особливе значення має комплексний підхід використання різних видів показників, які дозволяють оцінити ефективність виконання поставленої мети. Якщо ми розглядаємо

поставлену мету як вузько спрямоване завдання за умов обмеженості ресурсів, ми можемо забезпечити стабільний розвиток підприємства, з обмеженнями середовища. Методологічний підхід до типології підприємства виходить з визначення основних процесів для підприємства. Особливості типологічного аналізу полягають у визначенні груп показників, що характеризуються певними ознаками. Створюється певне узагальнення, що дозволяє оцінити основні групи показників, які роблять головний внесок у розвиток підприємства з урахуванням специфіки їх у цій сфері і натомість загальних типологічних характеристик. Є певна закономірність для способів виробництва, формування економічної інформації і навіть реалізації різних варіацій чинників і причин. Таким чином створюється певний напрямок розвитку управління та можливість оцінки тенденцій розвитку конкретного підприємства. Коли розглядаються однорідні групи підприємств, необхідно визначити кількісні та якісні ознаки для прийняття управлінських рішень щодо формування стратегії розвитку таких підприємств. У такий спосіб реалізується кластерний підхід.

Належність конкретного підприємства до певної сфери діяльності показує можливість використання кластерного підходу та реалізації різних моделей з урахуванням динаміки розвитку галузі. Тому формуються певні ключові інструменти типологічного підходу керування кластером. Ускладнення критеріальних показників кластера зазвичай пов'язано зі збільшенням кількості ознак відповідно до основної поставленої мети стабільного розвитку. Для ефективного стратегічного сталого розвитку підприємства проводиться певний типологічний аналіз можливості реалізації потенціалу сталого розвитку підприємства. На основі наявності ключових переважних елементів потенціалу сталого розвитку формується типологізація підприємства. Вона може бути виконана під час використання кластерного аналізу або під час використання методу експертних оцінок.

У наших дослідженнях ми використовуємо показники трьох напрямів: економічні, соціальні та природно – екологічні. З урахуванням цих показників ми визначаємо переваги рівня економічної, соціальної чи природно-екологічної

активності підприємства. Залежно від цього формується стратегія розвитку та визначається основна базова концепція для підвищення ефективності функціонування такого підприємства.

Під час інвестування пріоритетної галузі визначаються основні драйвери розвитку. Особливого значення необхідно приділяти оцінці ефективності стратегії сталого розвитку підприємства за наявності соціально-економічних показників. Ефективність будь-якої економічної системи завжди визначається оцінкою перспектив передбачення можливих дій, що змінюються. У певних часових інтервалах створити стратегічний вектор соціально-економічного розвитку можна тільки на основі прогнозування. Таким чином, комбінування різних методів при формуванні прогнозів розвитку підприємства пов'язане зі складним взаємозв'язком основних факторів розвитку. Ми розглядаємо якісні та кількісні параметри розвитку підприємства для формування прогнозних моделей, що базуються на конкретних результатах роботи підприємства. Вибір моделі прогнозування залежить від виду інформаційного забезпечення. Горизонт прогнозних результатів визначається рівнем достовірності інформаційних даних та можливості їх факторіального аналізу. Розробка власних стратегій соціально-економічного розвитку пов'язана з необхідністю позиціонування підприємства як окремого суб'єкта господарювання. У цьому необхідно враховувати конкурентну ситуацію і, навіть, наявність власних ресурсів: рівня забезпеченості професійними кадрами та організаційними ресурсами.

Управління сучасним підприємством спирається певні соціально-економічні орієнтири, які розглядають пряму вигоду і непрямую. У цьому необхідно враховувати особливості етапу життєвого циклу конкретного підприємства та наявність фінансових, адміністративних, матеріально-технічних і кадрових ресурсів. Кожна стратегія розвитку підприємства дозволяє структурувати механізми взаємодії різних підрозділів підприємства, а також особливості взаємозв'язку із зовнішніми організаціями. Це пов'язано з тим, що зовнішні організації безпосередньо впливають на розвиток підприємства і створення вектору розвитку, що включає певну галузеву спеціалізацію.

За певних переваг розвитку підприємства необхідно враховувати можливість зміни стратегії з урахуванням актуалізації зовнішніх чинників. Внесення оперативних змін під час реалізації стратегії здійснюється на основі проміжних результатів роботи, а також змін факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Створення сприятливого ділового клімату у розвитку організації завжди сприяє залученню інвестицій. Інвестиції дозволяють забезпечити сталий стратегічний розвиток підприємства на довгострокову перспективу. Інвестиційний клімат суттєво збільшує стабільні умови роботи підприємства та забезпечує певні гарантії. До таких гарантій слід зарахувати мінімізацію ступеня впливу зовнішніх загроз.

Інвестиційні особливості дозволяють посилити конкурентні переваги підприємства. Сьогодні особливо важливо забезпечити інвестиційні ресурси у розвиток пріоритетних напрямів економіки країни. В умовах постійно змінних факторів зовнішнього середовища, складно визначити точки зростання підприємств, але об'єднання підприємств у різні кластери, які мають однакову економічну діяльність, це позитивний елемент сучасної економіки. Кластерний підхід дає змогу посилити розвиток певних секторів економіки.

Ефективна концентрація різних ресурсів забезпечує розвиток ключових напрямів з урахуванням довгострокової стратегії розвитку підприємства. Раціональна схема планування певних функціональних зон підприємства забезпечує врахування особливостей розвитку відповідної галузі. Збалансований соціальний та економічний розвиток підприємництва забезпечує територіальне регіональне планування.

Таким чином, ефективна стратегія розвитку підприємства стає дієвим інструментом формування ресурсного потенціалу, який використовується максимально ефективно. Це є підставою для додаткового фінансування різних заходів щодо певних цільових програм та створення адресного інвестиційного проектного менеджменту.

Індикатором ефективного сучасного управління є довгострокове стратегічне планування. Розробка стратегічної карти розвитку підприємства дозволяє

ефективно розподілити різні економічні, інформаційні, матеріальні, технічні та організаційні ресурси.

Стратегічна карта є ефективним інструментом розвитку підприємств галузі з урахуванням синергетичного ефекту. Синергетичний ефект поєднує аналітичну та інформаційну складову, а також суттєво впливає на залучення додаткових фінансових ресурсів. Додаткове фінансування основних процесів для підприємства забезпечується за допомогою сталого розвитку підприємства.

При виконанні прогнозування розвитку основних галузей національного господарства на особливу увагу заслуговують методи функціонального моделювання, а також метод концентрації інформації та метод експертних оцінок.

У сучасних умовах загроз та високої невизначеності формування стратегії економічного розвитку підприємства є дуже складним завданням. Проте прогнозні оцінки відіграють ключову роль у формуванні стратегії розвитку регіонів.

Процеси прогнозування особливо важливі забезпечення ефективності прийняття управлінських рішень, формування оптимальної управлінської інфраструктури й у визначення певних результатів сталого розвитку.

Економічна нестабільність пов'язана з трансформаційними процесами, які є на макрорівні, тому необхідно використовувати методи стратегічного аналізу сучасного підприємства. Під такими методами ми розуміємо способи досягнення цілей підприємства або вирішення конкретної задачі на основі сукупності конкретних прийомів практичного освоєння ресурсного потенціалу підприємства.

При формуванні плану стратегічного розвитку обов'язково використовується стратегічний аналіз певних економічних процесів з використанням методів SWOT - аналізу та різних його модифікацій, а також методів оцінки етапів життєвого циклу підприємства.

У наших дослідженнях широко використовуються стратегічні карти підприємства, де, на основі розробленої програми, вносяться корективи в

залежності від поточного стану підприємства та наявних у нього певних ресурсів. Тобто, ресурсний потенціал є визначальним у моделі розвитку підприємства.

Стратегічна карта враховує: чисельність персоналу, рівень його професійної компетенції, можливість розвитку його професійних характеристик.

З урахуванням етапу життєвого циклу проводиться оцінка інноваційності підприємства на основі його активності інноваційної діяльності та виконання певних наукових програм.

Оцінка ефективності рівня управління підприємством здійснюється за двома основними напрямками.

1. Оцінка досягнутого рівня управління, що визначається експертним шляхом, з урахуванням масштабу конкретних розв'язуваних завдань. Тут особлива увага приділяється зворотному зв'язку з іншими підприємствами, партнерами та державними структурами.

2. Оцінка стратегічного потенціалу підприємства, на основі здатності покращувати технологічні процеси та керувати ризиками підприємства.

Таким чином, основні фактори розвитку підприємства необхідно адаптувати з урахуванням специфіки роботи підприємства та особливостей вирішення управлінських завдань стратегічного характеру. З погляду просторового аналізу розробка стратегії розвитку підприємства пов'язана з певними природними умовами, можливістю використання природних ресурсів, організації та можливості їх трансформації у просторі. Ці дослідження проводяться на основі математичних моделей оптимального розміщення підприємства та організації міжгалузевих економічних зв'язків. Такий аналіз ґрунтується на методології просторової економіки.

Abstract. *The study is devoted to the features of the implementation of sustainable development of the economic system of a modern enterprise, as well as the role of managerial potential. When analyzing the social activity of personnel, such indicators as the level of professional competence, the level of education and the availability of conditions for personal development are determined.*

The article establishes that the innovative activity of the enterprise ensures the ability of the enterprise to realize the creative possibilities of the individual, which in the conditions of constantly changing environmental factors significantly increase the efficiency of the enterprise.

When analyzing the possibilities of an enterprise for the transition to sustainable development, it is necessary to use methodological approaches to assess the main processes based on typological

analysis. Typological analysis allows considering specific enterprises taking into account certain features and using typological algorithms to evaluate the results obtained. The growing interest in the typological method is based on the constant increase in the differentiation of levels of socio-economic development of society. The increase in the diversity of typologies is due to the fact that the practical application of existing developments is not applicable in modern conditions.

Social potential is a set of elements that determine the social activity of personnel to obtain the main results of social work. It is necessary to take into account socio-economic results, the level of labor development and the level of motivation development. Also consider specific potential capabilities of personnel, such indicators as the level of professional competence, the level of education and the availability of conditions for personal development. The possibilities of using professional results under the conditions of their creative implementation.

The establishment of qualitative and quantitative relationships between suppliers, consumers, partners, external organizations is always associated with a change in the economic performance of enterprises. The consequence of such changes is the investment activity of the enterprise and its economic potential.

Keywords: enterprise, sustainable development, innovation, efficiency, social potential.